

Jan Poláček

SPĚŠNÝ VLAK Ch.24.12.

Jan Poláček

SPĚŠNÝ VLAK Ch.24.12.

Poděkování

Ivaně, Ondřeji Müllerovi, Zdeňkovi a Michaele Rampasovým,
Tomášovi a Blance Kropáčkovým.

Nová vlna, 2021

Copyright © Jan Poláček, 2021

ISBN 978-80-88343-21-9

Fredovi, který se jednou nevrátil...

Do všeobecného povědomí se konec třiapadesátého roku vepsal politickými procesy a krutou zimou. Lidé z městečka Chrud později říkali: to bylo tenkrát, kdy zamrzla řeka až ke dnu, kdy napadalo tolik sněhu, že jsme se prohrabávali ven z domů a ti slabší padali na ulici jako mouchy.

Walterovi bylo toho roku dvacet let, ale nikdo by mu je nehádal. Vypadal mnohem starší – s bledou vráskatou pletí a řídkými vlasy. Od konečného vítězství uplynuly dva roky, a za války, která tvořila podstatnou část jeho života, se stárlo rychleji než v míru. Byla strojem na mladé staříky unavené životem a zbavené elánu a nadšení pro cokoli.

Onoho chladného prosincového rána ležel Walter v posteli přikrytý až po bradu a hleděl do stropu. Vychutnával klid, ticho – ani nemrknul –, nehybnýma očima objímal mapu prasklin v bílém vápenném nátěru. Nezapojoval fantazii, aby v nich hledal skrytý význam, jen vegetoval v teple a samotě a ukolébával se vnitřní prázdnotou.

Začínalo svítat – světlo se sbíralo od horizontu a vytvořilo nad ním bílý pás jitra. Walter se posadil a nohy spustil z postele na zem. Bezmyšlenkovitě koukal z okna ven, do světla

vytvářejícího arénu. Každíčký předmět byl částí nasvícené kulisy, nad níž dál trvala noc. Poklice sněhových mračen obvykle vydržela beze změn až do večera, kdy úzký pruh dne znovu sklouzl pod zemský povrch.

Walter se podrbal v podpaží a pak se zahleděl na své ruce, na předloktí plná bezbarvých plošek připomínajících jizvičky po drobných spáleninách. Už si přesně nevybavoval, kdy je zaznamenal poprvé. Kdy se mu začal pigment z pokožky vytrácet a tvořit bílé body, spojující se časem do větších bezbarvých map. Pozorně je studoval, ale nedokázal odhadnout, zda se zase o něco nezvětšily. Na to je kontroloval příliš často. Jako vždy je nakonec, aniž by se čehokoli dobral, zakryl rukávy košile až k zápěstím a důkladně uzamkl dvojicí perleťových knoflíčků na manžetách. Oblékl si černé sváteční šaty, které si koupil potom, co vyhodil starou uniformu. V obchodě si tehdy z nabídky módních, ale drahých kopřivových obleků nevybral, a tak si ten svůj nakonec našel u vetešníka. „Pravá vlna,“ přesvědčoval ho prodavač a vychvaloval látku stejnými slovy jako před lety jeho židovský předchůdce. „Ten vám vydrží pěkných pár let,“ říkal, „podívejte na rukávy. Vůbec nejsou ošoupané. Okraje se netřepí. Předválečná kvalita,“ pokračoval, protože důležitější než cokoli jiného bylo prodat. Z čistého árijce povstal schopný obchodník nabízející své zboží slovy, jež Waltera nakonec přesvědčila. Koupil si šaty po mrtvém, protože ve vetešnictví v té době snad jiné být ani nemohly. Až doma zjistil, že jsou mu rukávy krátké a knoflíky přes hrudník téměř nejdou dopnout. Po několika měsících už nic z toho ale nepozoroval. Snad mu ty malé šaty dorostly.

Také se nechal oholit a ostříhat ve skutečné oficíně. Už tenkrát ho frizér upozornil, že mu začínají padat vlasy. „Dáme

březovou vodu,“ nabízel, „a také výtažek z kopřiv. Ten je zaručeně posílí. Na každém z nás se podepsala válka,“ povzdechl a snad přitom myslel víc na zákazníka než na profesi závislou na bujných křtících.

Walter si projel řídnoucí patku hřebínkem a mechanicky z jeho zoubků vybral několik vlasů, které v nich uvázly. Ani moc, ani málo. Podíval se na sebe do zrcadla zavěšeného na chodbě, téhož, před nímž za svého života stával každyčického rána před odchodem na Komisariát i jeho otec. Po vojensku vzpřímený hledíval dlouho na svůj odraz, prsty přejížděl po řemení uniformy, kontroloval každou přezku, každyčický sklad sukna pod ním a nakonec si na hlavě usadil čapku se stříbrným smrtákem nad kšiltem. Zachmuřený, nepřístupný – matka říkávala, že by jinak v úřadu neobstál. Vlastní slabostí mu ale všechno usnadňovala. Co si Walter pamatoval, nikdy se ho, i když byl v právu, nezastala. Pokud jí ho bylo líto, řekla mu jen potajmu, aby táta neslyšel: Všechno se v dobré obrátí, všechno... Tatínek ví, co dělá... Ať byl oděný v úřednické uniformě nebo v civilu, ježž mu máma chystala pečlivě nažehlený na krejčovskou figurínu používanou místo obyčejného ramínka, neopustil roli neomylného pedanta. Možná ani nerozlišoval, kdy je v úřadu a kdy doma. Byl v domě všudypřítomný – ve všem, co zde kde bylo, i tím, na jakém místě a jak to bylo uloženo.

Dnes už zrcadlo nad spodním okrajem sleplo a od skla se odlupovaly drobné hadí šupinky. Otcovy pronikavé oči z něj ale dosud hleděly přísně ven a sledovaly předčasně zestárlého syna a nepochopitelný svět živých. Mohly prohlédnout i skrz záclonu a skrz okenní tabule, vyčištěné před svátky starou Steinovou do oslnivého lesku. Mohly vidět až na ulici, na

bílý pás nebe a na krvavě rudé prapory s pavoučím symbolem povlávající ve větru.

Kdyby mohly na Waltera promluvit, řekly by určitě: Skončil jsi hůř, než jsem si kdy dokázal představit.

Tiše a smířeně sledoval Walter svou hubenou tvář s hlubokými vráskami kolem úst... myslel přitom na svou Rózu, na jejich tajené schůzky a těmi živoucími představami odháněl otcova ducha ze zrcadla. Dotkl se vyholené pokožky a pokoušel se představit si její malé prstíky. Podíval se sám sobě do modrých očí našedlých syrovým světlem a pak sáhl do přihrádky pod zrcadlem. Mezi spleť starých hřebínků, sponek a dalších zbytečností nahmátl střenku břitvy. Uchopil ji do prstů, tak aby se neotevřela, a vsunul do náprsní kapsy. Léta ve výcvikovém táboře, u jednotky... součástí všech těch let byla zbraň – skutečná, ne ubohá náhražka pouličních rváčů. Zvykům bylo třeba učinit zadost, třebaš takovým, téměř směšným, způsobem.

Křivě se usmál do zrcadla. Pomyslel si: Jsem vážně takový, anebo se tak chovám jen pro ten pocit klidu?

Zašel na toaletu a nad mísou si rozepnul poklopec. Dokud otec žil, zářil porcelán čistotou. Dnes byl plný vodního kamene a usazenin. Žádný z čisticích prostředků, ať už to byl louh anebo kyselina solná, už ho nedokázal vyčistit. Špína se zažrala do hloubky, prorostla kameninou a provázala se s ní v jedno.

Z Waltera vyrazil proud moči, nahnědlé a těžké jako rtuť. Hned po ránu se cítil unavený. Záda měl ohnutá a bradou se dotýkal hrudníku. Ruce mu visely podél těla a skrz podrážku trepek cítil chlad z dlaždic. Skutečnou bolest nevnímal tolik jako příznaky té plíživé nemoci. Pokud se zranil, třebaš řízl

nožem, viděl řez a krev sbírající se z něho a zaplavující ránu. Věděl ale, že nepříjemný pocit je ale jen chvilkovou záležitostí a zmizí, sotva si poranění opláchne pod tekoucí vodou a obváže. Kdyby bylo všechno tak jednoduché, povzdechl si.

Městem zněly zvony. Na věži chrámu Nanebevzetí Panny Marie na chrudském horním náměstí odbíjel ten největší osmou. Pokud chtěl Walter stihnout začátek mše, byl nejvyšší čas vyrazit.

„Mladý pane,“ chytila ho v přízemí stará Steinová za kabát, „jdete do kostela, vidíte?“ Aniž by čekala na zřejmou odpověď, pokračovala: „Dáte mi posvětit tyhle svíčky?“

Vzal od ní svazek nažloutlých voskovic zabalených v baličím papíru a převázaných náhražkovým motouzem.

„Nesmíte na to zapomenout,“ nabádala ho. „Dneska je budeme potřebovat, víte? Dneska je ten den.“

Nepřítomně zamumlal něco o tom, že když si to myslí, tak tomu tak zaručeně bude, ale ona ho dál držela za rukáv a nepouštěla. „Musíte mi slíbit, že přijdete. Bez vás by to nešlo. Prostě musíte.“

Pokoušel se jí vymluvit. „Nějak se necítím dobře. Asi bych si měl jít brzy lehnout.“

„Ale vždyť jste mi to slíbil. A takovýho dne, jako je dneska, musíme přece využít. Je jich jen pár do roka. Vždyť víte... A mám pro vás i jedno překvapení.“

„Překvapení?“

Stále se ho držela. „Určitě vám udělá radost. Určitě. Slibte, že přijdete.“

Před časem, když se o té záležitosti zmínila prvně, jí řekl, že by na tu věc mohla být vhodná Róza. A teď, když tak urputně trvala na svém, napadlo ho, zda se jí nějakým zázrakem

nepodařilo dívčiny poručníky přesvědčit, aby ji pustili bez dohledu večer ven. Moc tomu nevěřil, ale připustil si, že při výmluvnosti Steinové je i něco tak neuvěřitelného možné.

„Přijde k nám večer Róza?“ zeptal se jí přímo.

Usmívala se mnohoslibně. „Nechte se překvapit, mladý pane.“

Asi to dokázala, napadlo ho.

Poprvé potkal Rózu před pekařstvím. Stála ve frontě v lehkých letních šatech a v obou rukou držela ucha plátěné tašky. Zařadil se za ni a potom jí celou dobu hleděl do týla, na rezavé vlasy spletené do dvou silných copů a útlý krk s drobounkými pihami. Všiml si při tom, že jemnou kůži za ušima má otačenou od ráfků těžkých brýlí. Několikrát se po něm otočila a on zahlédl za silnými skly její velké hnědé oči. Měla v sobě něco dětského, něco, co v mužích probouzí instinkt ochránce. Dvě ženy o ní tlumeně hovořily a Walter zaslechl útržky jejich hovoru: přežila úplně sama... bombardování... zasypaná... chudinka... taková slabá... Několikrát pomohl náhodě, potkal se s ní a pozdravil ji. A potom si spolu jednou, když měla více času, sedli v parku a povídali si. Jejím poručníkem byl Herr Hart – vysloužilce SS. S manželkou ji ale měli spíše za služku.

A tak se scházeli tajně. Alespoň věřili, že o tom vědí jen oni dva... a, jak Walter tušil, i Steinová, protože ta o něm přece věděla úplně všechno. „Víte, jak jste mi povídala o té seanci? Jak mě na ni nutně potřebujete,“ zeptal se před časem Steinové. Usmála se: „No, jak by ne. Vždycky si vzpomenu, jak jste jako chlapeček seděl za trest celý hodiny ve vašem svátečním pokoji a bez hnutí koukal před sebe. Na co ten

kluk asi myslí, říkála jsem si. Co on to v sobě všechno nosí? A po tom, co se stalo s vaším otcem, mladý pane.“ Ostražitě na ni hleděl a čekal, co řekne dál – nic ale na sobě nedala znát a pokračovala. „Když jste se mu postavil a raději odešel z domova.“ Hleděla na něj a čekala, co teď poví on. Co má vlastně na srdci, že se s ní zastavil na ulici, když jindy kolem jen rychle projde a letmo pozdraví. „Určitě nás na to musí být víc než jen my dva, vidíte?“ ptal se. „Nejlepší je to ve čtyřech,“ odpověděla. – „A mě napadlo,“ řekl jí, „že by se hodilo to děvče z vedlejší ulice. Víte, ta malá, ta bledá. Ten sirotek, co ji sem přistěhovali z Plzně.“ Přikyvovala. „Ta, co vypadá jako nějaká víla anebo divoženka,“ vypoodobňovala Rózu Steinovou. „Už jsem o tom přemýšlela, koho bych k nám vybrala, ale tahle slečinka má poručníky, a ti si ji dost hlídají, mladý pane. Nevím, nevím.“

Sedávali s Rózou na lavičce zastrčené ve tmavém zákoutí. Kdo ví, jak a proč se pod baldachýn z hustého křoviska dostala. Možná si ji někdo k podobnému účelu kdysi připravil a pak se někam ztratil a už ji nevrátil na původní místo pod vysoké stromy u hlavní, kamínky vysypané cesty. Hlídač ji nenatřel, barva z ní oprýskala a tmavé opršelé dřevo splynulo s propletenými větvemi.

Mám přece dům, říkával si Walter. Proč bychom proboha nemohli být spolu v mém pokoji, jen sami dva. Rózu o tom nikdy nepřesvědčil. Přišlo jí šílené, jít ulicí k Walterovi před tolika zvědavýma očima a doufat, že se o tom Hartovi nedozvědí.

Teď k němu měla Róza tedy konečně přijít.

„Tak dobře,“ řekl Steinové nakonec, „zastavím se u vás.“

„A nebudete litovat.“ Postavila se na špičky a pokusila se ho pohladit. „Přece nemůžete nechat zahálet, co ve vás, mladý pane, je. Takový dar máte. Dneska se nám to zaručeně povede.“

Kýval a snažil se od ní odpoutat. Chtěl, aby mu už přestala tisknout rukáv ve svých svrašťelých kostnatých prstech a nechala ho konečně odejít.

Nakonec jí vyklouzl, odsunul zástrčku na velkých dřevěných dveřích a otevřel.

Sotva vyšel na ulici, opatrně se rozhlédl po lidech kolem. Nikdo se po něm neotočil a nikdo ani nestál tak, aby mohl sledovat jeho odraz třeba v okenním skle či ve výkladní tabuli. Protože bylo chladno, měli na sobě mnozí dlouhé pláště, ale koženou čepici, tak zvláštní, jako by patřila k nějaké uniformě, neměl v okolí žádný.

2

Walter miloval hudbu, uklidňující hudbu, tu, která člověka povznáší a utvrzuje v přesvědčení, že na všechno není docela sám. Říkal si: Stvořitelem něčeho tak naplňujícího přece nemůže být pouhý člověk. Něco tak nadzemského, promlouvajícího vlastní řečí plnou emocí, stvořila jistě vyšší moc a smrtelný tvor byl jen jejím nástrojem. Je věčná, je více než strach, více než vztek, více než víra. Pokud chtěl slyšet tu pravou, šel do kostela. I druhým rokem po válce si pozůstali dál platili hrané zádušní mše a vzpomínali na své blízké. Víra přežila, svázaná novým církevním zákonem a s proškolenými pastýři. S prázdným a prostým křížem, protože, jak se říkalo: svých vlastních mučedníků máme přece více než dost.

*Jsme veselá mládež Führerova,
a nepotřebujeme žádné křesťanské pravdy,
neboť Vůdce, náš Vůdce,
bude navždy naším přímluvcem.*

... zpívali na sjezdu delegátů Nové mládeže v Berlíně píseň, kterou jim předtím jejich družinový vedoucí rozdal přepsanou přes černý, přísně evidovaný uhlový papír. Dokonce

i Waltera, pro postavení jeho otce na Komisariátu, na tu slávu tenkrát vybrali.

Zvuk varhan zněl v dnešní době sluchu pozůstalých přijatelněji než slova prověřených farářů, předčítajících kázání z příruček. Tóny stoupaly k vysokému stropu a odtud dál k nebi a do vesmíru či kosmu, a potom ještě výš, možná k samému Bohu, k tomu, co mu teď mnozí říkali *Drecksgott*. Představoval si, jak putují, jsou slabší a slabší a rozplynou se až někde ve vzduchoprázdnu.

„Proč vlastně žiju?“ ptával se v takové chvíli sám sebe. „Jaký to má smysl? Ani v něj nevěřím. Lpím na něčem, co už nemá cenu.“

Hudba naplňovala lidské vědomí a vyhrávala všude – rasově čistá hudba – od olympiády v roce 1936, aby v počátcích, v roce nula, svou monumentalitou ohromila pololidi. Davy omámeně pochodovaly za doprovodu strhujících skladeb Richarda Strausse a potom v dojetí plakaly za zpěvu písně *Horst Wessel*... Zněla uhrančivá Orffova *Carmina Burana*, smíšená němčina s latinou, podmanivý rytmus určený pro boj i tanec, nevypuditelný z vědomí. A dál přes festivaly v Bayreuthu až po bubínky a píšťaly Nové mládeže, bombastické upoutávky na zprávy z bojišť a rozhlasové znělky. Do posledního tónu byla stvořena v duchu wagnerovských tradic pro tu jediné správnou árijskou hudbu.

Walter ale miloval varhanní hudbu mrtvých: Bacha, Beethovena, Brucknera. Vzduch vytlačený z měchu do nástroje, zvuk připomínající píšťalku při útoku i temný zvuk lodních sirén... malý zvonek u oltáře při pozdvihování, zvoneček před ponořením do hlubin. Zvuky budící ve své jednotlivosti hrůzu, ale použité v hudbě klid... nekonečný klid.

Walter nesedal úplně vpředu, ale nezůstával ani docela vzadu. Hleděl společně s ostatními k oltáři, za nímž přes vitrážové okno splývala říšská vlajka, a potom, co byla přečtena jména padlých, zaposlouchával se do nejčastěji hraných Bachových chrámových kantát.

Našel si místo s polštářkem, posadil se na něj, nohy položil na zvýšenou trnož a ruce na desku před sebou. Aby nemusel vstávat a pouštět opozdilce, navykl si sedávat uprostřed řady. Nikdo k němu ale už dlouho nepřisedl. Proto když kolemjdoucí brnkl nohou o lavici a mírně ji rozechvěl, Walter ani neotevřel oči. Teprve zvuk látky sunoucí se po dřevě a jemná, ale vtíravá vůně ho vytrhly z rozjímání.

Uvědomil si, že se mu po několika měsících znovu vrátil čich. Nabral do nosu lidský pach, zaznamenal i zatuchlinu vlhkého kostela a stále přítomnou vůni kadidla. Smysl – posílený abstinencí – přijímal s nábožnou vnímavostí. Muž byl cítit potem, ale i starým sukнем, pomádou ovoněnou jakýmsi lučným kvítím a ústa měl vypláchnuta mátovou ústní vodou. Celý ten pachový akord se rozkládal v jednotlivé ingredience a vyvolával dojem člověka, který o sebe pečuje.

Poočku na něj pohlédl – menší tlouštík s kratičkým ježkem nad vysokými kouty a tmavýma, pichlavýma očima. – Asi nějaký bývalý vyšší důstojník, řekl si.

Muž se k němu naklonil a zašeptal: „Jsem tu správně na mši za Hauptmana Petera Rericha?“

Chvilí se pokoušel rozpomenout na jména, která zazněla na počátku obřadu, ale nedokázal si vybavit, zda mezi nimi právě tohle bylo. Nakonec pokrčil rameny. „Snad ano, pokud na něj budete usilovně myslet.“

Chlapík mu položil ruku na stehno, možná na znak

spříznění, možná na znamení díků. Zřejmě se cítil povinován zapříst po Walterových účastných slovech dialog. „Taky jste sloužil na východní frontě?“

„Ne,“ odpověděl Walter a toužil se té ruky s dlouhými prsty a pěstěnými nehty zbavit. „Já byl na západě.“

„Kriegsmarine?“ šeptl muž.

„Luftwaffe.“

„Musel jste být hodně mladý.“

„Připravovali mě na lyceu Vrilu.“

„A tak,“ muž chápavě pokýval hlavou. „Tajné zbraně. Vy jste jeden z těch mladíků, co definitivně rozhodli válku. Nebýt vás, tak bychom tu tak klidně neseděli.“

Walter mlčel a od odpovědi ho nakonec vysvobodila hudba. Varhany ze zádumčivých táhlých tónů přešly v bouřlivé forte. Ruka se stáhla z Walterova stehna jako couvající krab a spočinula na lavici. Kouzlo okamžiku však nenávratně přetala. Spíše než tóny vnímal Walter blízkost toho člověka, jenž po něm neustále pokukoval. Měl zvláště vykrojená ústa, stále pootevřená, s výraznou řadou bělostných dravčích zubů.

Walter hleděl přímo před sebe. Svaly ve tvářích mu zkašeněly v masku a prsty v sepnutých dlaních křečovitě zaťal do sebe. Snažil se nezavdat příčinu k rozhovoru. Do konce bohoslužby už spolu neprohodili ani slovo. Se skloněnou hlavou počkal, až muž vstane a odejde, a pak sám zamířil k bočnímu oltáři, kam při příchodu položil k posvěcení svazek svíček. Obal zůstal mokrý a Walter ho musel otřít kapesníkem, aby mu venku nepřimrzl k dlani.

Padal sníh a schody byly kluzké. Na vymeteném pruhu ležel čerstvý poprašek a v něm utkvěla řada otištěných stop.

Neznámý na něj čekal před kostelem.

„Víte,“ zadržel ho se sebevědomou samozřejmostí, „napadlo mě, že bychom si mohli vzájemně prospět.“

„Jak?“ odvětil úsečně a couvl před ním. On ale dalším krokem dosáhl stejné vzdálenosti a tvář opět přiblížil na dosah dechu k Walterově.

„Asi na to už nevypadám,“ řekl smířlivě, „ale velel jsem štábu divize *Das Reich*. Dovolte, abych se představil – Gruppenführer Paul Hausser, tedy ve výslužbě. Určitě jste slyšel o Charkovu?“

Walter přikývl.

„Klidně spolu můžeme mluvit i česky,“ vybídl ho muž, „pocházím z Rehbergu v Böhmerwaldu, matka byla Češka. Znáte to tam? Krásné lesy.“

Walter znovu přikývl.

„Vy jste pilotoval vril?“

„Ne, to ne.“

„Ale ovládáte to?“

„Jako každý absolvent lycea,“ řekl. „Prošel jsem ale jinou specializací.“

„Doufám, že vám nepřipadám moc zvědavý,“ omlouval se muž, „ale dost mě to zajímá.“

„Byl jsem elektronik.“

„Skutečně?“ podivil se. „To je dost neobvyklé. Abych vám řekl pravdu, ještě jsem se s žádným nesetkal. Něco o tom ale vím. Spousta techniky a hodně magie, takový elektronik nebyl jen tak obyčejný voják.“

„Jak vidíte...“

„Nepostarali se o vás,“ dodal chápavě. „Kde to žijeme, když se stát nedokáže postarat ani o své nejlepší lidi? Je to dneska hrůza.“

„Už je to všechno pryč,“ řekl Walter, „naštěstí. Kdo by po válce potřeboval elektronika školeného na vrilu?“

„Víte, mám ještě dost starých přátel a mnozí z nich pořád slouží na význačných postech,“ pokračoval muž. „Myslím, že bychom vás mohli potřebovat.“

Walter se nedokázal prostě a jednoduše otočit a odejít. V mužových pichlavých očích se jiskřilo jako kdysi v těch otcových. Ač byl ten muž menší a v porovnání s otcem i podsaditý, měl v sobě něco z jeho asketické jistoty, která Waltera vždy ochromovala.

„Vím, že je teď pro nás vysloužilce složitá doba. Je v tom politika, jako ve všem,“ promlouval muž trpce. „Lidi se začali stydět za ty, co jim vyhráli válku. Nemám pravdu?“

„Nevím, čím bych vám mohl být užitečný,“ snažil se Walter hovor ukončit.

„Kde teď pracujete?“

„V městských počišťovacích službách.“ Muž zdvihl obočí. „Jako co?“

„Jako metař.“

Muž sáhl do kapsy. „Dám vám na sebe kontakt, pokud budete mít jednou zájem se s námi setkat a všechno probrat. Jde nám o vril, samozřejmě, o to, co vás o něm naučili a o co teď nikdo oficiálně nestojí.“ Mužova pravá ruka vyrazila vpřed a nabídla se ke stisku. „Přemýšlejte. Teď už není zadarmo nic a všechno je čím dál dražší. Je mi jasné, že vás výsluha uživit nemůže. Je načase nastolit bývalé pořádky a ocenit staré válečníky, jak se patří.“

S převahou se chopil váhavě pozdvižené Walterovy ruky, krátce ji stiskl a pak se otočil. Odcházel středem ulice a mírně napadal na pravou nohu.

Na vojenském letišti nedaleko za městem právě startovala diskovitá véosmička. Temný hukot nabíhajících motorů vystřídal jemný hvizd a zakabonělé nebe rozčísila bílá čára. Walter zaklonil hlavu a sledoval rychle mizící stopu letounu. Něco ze vzpomínek v něm přetrvávalo. Něco, nač se nedá zapomenout, co je definitivně zaznamenáno hluboko v paměti. Dokázal si představit tlak v žaludku vyvolaný mžitkovým přetížením a bolestivý třas svalů. Už to ale byla jen minulost, jen stín, ďábelský stín, který mohl rozpoznat od toho obyčejného jen někdo zasvěcený.

Walter vykročil na své nedělní obchůzce k dalšímu jejímu zastavení. Času měl dost, a tak zvolna krácel z centra k vilové čtvrti. Minul několik dražších restaurací s vyzdobenými, ale prázdnými stoly a několik vyvařoven pro chudé, které se potýkaly s opačným problémem. V zástupech, vinoucích se několik desítek metrů, stály především matky s dětmi a vojenští vysloužilci. Na rohu Königstrasse vyvlekli dokonce ven před dům starou polní kuchyni s polévkou a vyvěsili na ni papír s neumělým nápisem *5 Reichspfennig*. Ihned se vytvořila fronta, a protože strážníci neměli při nízké ceně nárok na talíř, tiskli v rukou ty nejroztodivnější nádoby. Walter šel

kolem nich a díval se jim do tváří. To, co viděl, ho posilovalo. Nic hezkého na tom, proč to dělal, nebylo... říkal si: mohl bych na tom být mnohem hůř, než jsem. Tamhleta s dvěma dětmi ztratila manžela na frontě a už se nikdy nevdá, nikdy už na ni chlap nevybude, protože je jich mnohem míň. Už nikdy žádný chlap. Pomohl by jí snad už jen nějaký nový Vůdcův výnos nařizující péči o vdovy. A tenhle má jen jednu nohu a pořád chodí v uniformě. Trochu mi připomíná Karla, uvědomil si Walter, když si muž na chvíli sejmul čepici z hlavy – černé vlasy, patka na levou stranu, rovná záda. Dvě berle v podpaží, ale zdánlivě narovnají každý hřbet. Tak nějak by mohl Karl, po těch letech, kdy se viděli ve škole naposledy, skutečně vypadat. Na hrudi visela muži čtyři vyznamenání – železný kříž, útočný znak pěchoty, spona za boj zblízka a Varšavský štít za potlačení povstání, sbírka naznačující, že se majitel v týlu dlouho nezdržel.

Kdo ví, kde spolužáci skončili: vždy pečlivě ustrojený Peter se šátkem uvázaným kolem krku místo kravaty, který byl tak hrdý na železný kříž svého padlého staršího bratra; Karl, co se chtěl přátelit jen proto, že doufal v pomoc Walterova otce; Gomulka, pravá ruka Seppa Reinera, vděčně se přidávající na stranu silnějšího, a sám Sepp, poloviční Němec, který těžil ze svého původu a neustále ho ponižoval. Vzpomínky se dosud vracely s pachutí. Nepřevládlo v nich to hezké, jak se obvykle tvrdívá. Naopak – zmizely dětské obavy a strach nahradilo vědomí vše zaplavující nicotnosti.

Kolik spolužáků asi přežilo?

Kolem chodníku tiše jelo černé auto se znakem Komisařiátu na standartě třepotající se na pravém blatníku. Walterovi pokaždé zatrnulo u srdce, když ho uviděl. Vybavoval si

každý detail jarního dne, kdy podobné zastavilo před školou, vystoupili z něj tajní policisté a vešli do budovy. Přímou z hodiny si odvedli Seppa a Walterovi bylo jasné, že nebude dlouho trvat a přijdou si i pro něj.

Dva roky po válce byla černá limuzína Komisariátu luxusnější a měla šedavě zbarvená skla. Walter ji přelétl rychlým pohledem. Za zadním okénkem se rýsoval sádelnatý obličej. Muž v uniformě hleděl zaujatě do tváří lidí stejně jako před chvílí on. Tohle může být Hauptmann Reiner, co sloužil na Komisariátu už s otcem... pomyslel si. A může to být i Sepp Reiner, teď už leutnant, protože u svého otce nastoupil přímo ze školy – žádná fronta – od počátku úřednický kádr a pravidelný postup. Černé auto se standartou a privilegia stejná v míru jako za války. Walter raději otočil hlavu na druhou stranu a díval se do zdi.

Nakonec auto u polní kuchyně zastavilo a ven vyběhl řidič v policejním stejnokroji. Roztáhl paže. „Uklidte ten sajrajt z ulice! Kdo tohle povolil!?“

Zadní dvířka u auta se pootevřela a ven se vysula noha v černé naleštěné holínce a šedém drahém plátenu na míru šité uniformy od Bosse.

Řidič se rozkřikoval: „Weg da! Okamžitě to ukončete a zpátky do domu!“

Dav před ním couvl. Noha zůstávala dál vytrčena ven z auta, jako rekvizita nachystaná k akci, až jí bude třeba. Řidič ale situaci zvládl sám.

Do polní kuchyně se opřeli dva muži v bílých zástěrách, usilovně plnili příkaz a o něčem spolu polohlasem hovořili.

„Příště skončíte na Komisariátu,“ vyhrožoval policista už klidnějším hlasem. Provázel je pohledem, dokud nezmizeli ve dvoře, a pak znovu nastoupil do auta. Počkal, až se jeho velitel srovná na zadním sedadle, a vyrazil od obrubníku.

Lidé se znovu řadili a jen nemnozí projevíli o vůz z Komisariátu takový zájem, aby se za ním ještě ohlédli.

Walter odbočil k nádraží, zůstal stát u stažených závor a čekal, až projede vlak. Skládal se z několika zavřených vagonů pro přepravu lidí a krátkého tažného parního pětikoláku s velkým bílým nápisem *Mietlok KL* na tendru. Zvoneček odcinkal průjezd transportního vlaku a závory se zvedly. Šlápl si na každou z kolejí vytlučných koly do stříbřitého lesku – tolik oceli, napadlo ho.

Šel podél trati ke staniční budově a vešel do kiosku přistavného k její boční stěně. Byl celý ze dřeva – nevelký prostor pro zákazníky, několik pultíků určených pro konzumaci vestoje i zázemí ovládané kulatou kantýnskou v bílé zástěře a s krajkovým čepečkem na hlavě. Na sobě měla jako obvykle černé šaty a ve tváři melancholický výraz. Když vešel Walter, malinko se pousmála. Na zlomek vteřiny jí koutky úst vyskočily vzhůru a vzápětí opět spadly do trvalého výrazu smutku.

„Dnes máme polévku,“ řekla, „je s krupičnými noky a vařil se v ní celý zajíc. Dáte si?“

„Nikoho tu nemáte,“ konstatoval spokojeně. „Kdy to lidem dojde, že se mohou na nádraží levně a dobře najíst?“ dodal, aby si nemyslela, že ho to těší.

Pokrčila rameny. „Teď nic nejede, je neděle, až zase odpoledne ve dvě. To se tu staví lidé, co byli ve městě po návštěvách a pojedou zase domů. Ti si ale dají jen nějakou tu limonádu nebo pivo, prodám pár tuřínových tyčinek pro

děti a nějaké to fialové lízátko. Co já s tou polívkou udělám, určitě mi zbude. Zítra něco prodám a potom ji snad budu muset vylít, protože zkysne. A celý zajíc je v ní,“ opakovala, „začaly lovy a tenhle doběhl postřelený až na naši zahradu. Už jsem žádného nestahovala ani nepamatuju, ale nezapomněla jsem, vylítl z té kůže, jako by ji snad měl na knoflíky nebo na patentky.“

„Tak mi jednu dejte,“ požádal Walter, „vrchovatý talíř, mám hlad. A že jste ho neupekla?“

„To by z něj nic nebylo. Spekl by se na pár soust. Takhle je ho celý hrnec. Něco pro mě, pro děti, něco prodám. Ale asi toho ještě pořád dost zbude,“ opakovala truchlivě a přitom sběračkou vířila obsah velkého černého kastrolu, aby nabrala husté ode dna. „Dám vám víc masa, jste přece stálý zákazník, krásně se rozvařilo a teď je ten vývar plný síly.“

Položila talíř na pult a spokojeně sledovala mastnotu pohupující se na hladině. „Škoda, že nemohu prodat něco těm, co tu jezdí v zavřených vozech. Ti by si tu mou polévku ze zajíce určitě dali. Cítíte?“

Walter nasál masitou vůni. „Voní úžasně. A projíždí tudy hodně těch uzavřených vlaků?“

„Hodně. Hlavně takhle v neděli, když nejezdí ty nákladní a je málo osobních – trať je volnější.“

„A někdy ve stanici zastaví?“

„Ale kdepak. Když tu není volno, počkají před vjezdem, než přednosta nastaví trať a stáhne závory, a potom jen projedou.“

„Tak vidíte, stejně by si nemohli nic koupit.“

„Já bych si pořídila vozík,“ plánovala dál kantýnská, „jela bych s ním po peronu a křičela bych polévka, kdo chce

polévku. Udělala bych malé kelímky z voskového papíru a podávala jim je těmi mřížkami, co jsou nahoře pod střechou.“

„Myslíte, že s sebou mají peníze?“

„Proč by neměli. Vezou si s sebou všechno, co potřebují, když jedou tak daleko na východ. Prý tam pro ně staví celá města... s novými domy, s parky. Jak by tam jinak žili? Sice to nejsou lidi jako my, ale jíst určitě musí. Každý musí jíst, každý živý tvor.“

Walter už nakláněl talíř a vyjídal posledních několik lžic.

„Nedáte si ještě?“

„Kdepak. To mi stačilo. Nejsem zvyklý moc jíst. Kolik jsem vám dlužen?“

„Deset pfennigů.“

„Kdyby to věděli ti, co stojí fronty u vyvařoven. Ne všichni, ale dost by jich tyhle peníze za vaši polévku dát mohlo. Jen kdyby se dozvěděli, že se u vás dá tak dobře a levně najíst.“

„Tak mi je pošlete,“ usmála se ještě jednou a tentokrát na delší dobu. „Jinak ji budu muset sníst sama a bude mě z ní bolet břicho. Víte, já bych ji nikdy nevyllila. Ani zkyslou bych ji nevyhodila, protože já vím, jak se musí s jídlem šetřit. Něco ale vydělat musím, zase na novou várku, každý týden mi na zahrádku postřelený zajíc nepřiběhne.“

Walter pokývl hlavou na pozdrav. „Budu na vás, paní, myslet. Třeba sem někoho pošlu. Ale teď už musím jít.“

„A kampak půjdete?“ vyptávala se. „Na procházku? Zdá se, že dneska není takový mráz, a možná už konečně vykoukne i sluníčko. Hned bych šla taky. Já už nebyla v neděli v parku ani nepamatuju. Projít se tak mezi stromy, posedět na lavičce, krmit ptáky. V parku určitě nějakí jsou, tady žádný zpěvák“

nezazpívá. To asi pro ty vlaky, pro ty pískající lokomotivy a špinavou páru plnou sazí. Tady může vydržet jen člověk, ten vydrží snad všechno.“

Walter si povzdechl. „Kdepak do parku. Jdu navštívit matku do útulku.“

„Ááá... a nechcete jí vzít trochu polévky? Určitě by ji potěšila.“

„Ještě bych ji někde vylil.“

Pokyvovala hlavou. „Asi tam o ni dobře pečují,“ rozumovala, „tam mají jídla jistě dost, když se o ně stará stát a dostávají na všechno příspěvky. Tam se asi mají dobře.“

Nevyvracel jí tu myšlenku, pozdravil a vyšel ze dveří. Zvoneček nad veřejemi cinkl. Původně byl mosazný, celý rytý, ale špínou, jak si Walter všiml, docela zčernal. Uvědomoval si, že špinavé je i celé nádraží – od kdysi okrových zdí až po chodníčky, z nichž dávno zmizela jemná šotolina a nahradilo ji bláto a louže s duhovými skvrnami.

Nádraží bylo skutečně liduprázdné. Jen u jízdnic stál muž v dlouhém plášti a kožené čepici a něco v nich dlouze studoval. Okolí ho ani v nejmenším nezajímalo, a když se po něm Walter před branou opatrně ohlédl, zastihl ho ve stále stejné pozici, soustředěného jen na cifry na ceduli.

Walter se svezl několik stanic autobusem.

Útulek pro přestárlé stál až na okraji starého městečka a za ním už rostly jen funkcionalistické domky nové výstavby. Od posledních starých vil ho dělil pás vysokých stromů. Bývalé šlechtické sídlo po válce úřady vyvlastnily a daly do správy města. Všechno na dvoukřídlé budově zdůrazňovalo její vzrůsnost. Podpěrné sloupy ve stěnách ji zeštíhlovaly, dvě nižší věže po stranách a vysoká uprostřed jí dávaly trojúhelníkový tvar a lomené oblouky oken připomínaly dlaně spojené k modlitbě. Široké chodby s klenutými stropy podporovaly dojem starobylého původu, přestože vznikly před nemnoha lety.

V módě bylo tenkrát obchodní využití objevů z dílen magického společenství *Thule*. Mnozí z válečných zbohatlíků použili služeb cvičených lokátorů vyhledávajících místa pro stavby kontaktních portálů s jinými světy.

Tenkrát se zdálo, že *Thule* bude bez rozdílu pro všechny a okultní vědy získají svou vlastní univerzitu přístupnou nadaným studentům. Lidé byli nadšení a hltali zprávy o úspěších vědy... o nových zbraních... o všech nových kurzech, zasvěcovacích rituálech a společenstvích vznikajících po celé zemi. Dokud se nestala ta věc... Dokud ti nedoučení šílenci neprovedli začátkem června přelomový rituál